

Biedrība "Latvijas Mediju ētikas padome"

**Ētikas padomes atzinums
Nr. 19/2025**

Rīgā, 2025. gada 14. novembrī

Biedrības "Latvijas Mediju ētikas padome" (turpmāk tekstā – "Biedrība") Ētikas padome (turpmāk – "Ētikas padome") 2025. gada 29. oktobra sēdē šādā sastāvā: Andrejs Mēters, Skaidrīte Lasmane, Anda Rožukalne, Baiba Liepiņa, Guntars Līcis, Kristers Pļešakovs, Raivis Spalvēns, Toms Ostrovskis, Aleksandrs Mirlins

konstatē:

[1] Biedrības valde 2025. gada 3. oktobrī saņēma Biedrības "Drosme Darīt" (turpmāk tekstā – "Sūdzības iesniedzējs") iesniegumu (turpmāk tekstā – "Sūdzība") par portāla TVNET (turpmāk tekstā – "Medijs") publicēto rakstu "LŪSIS KOMENTĒ) Uzmanību: vēja generatori var tev pielipināt krievijas naudu!" <https://www.tvnet.lv/8333811/lusis-komente-uzmanibu-veja-generatori-var-tev-pielipinat-krievijas-naudu> (1.10.2025.) (turpmāk tekstā – "Raksts").

[2] Sūdzības iesniedzējs uzskata, ka Rakstā bez pierādījumiem un pamatojuma Sūdzības iesniedzējs ticis asociēts ar dezinformācijas izplatīšanu un Krievijas interešu atbalstīšanu, kā arī Raksts ir nepatiesa, nomelnojošs, nav balstīts faktos, pārkāpj Satversmi, Latvijas un ES tiesību normas par vārda brīvības robežām un Sabiedriskā labuma organizāciju aizsardzību, kā arī rada būtisku kaitējumu tā reputācijai, apdraudot tās sabiedrisko uzticību un sabiedriskā labuma statusa jēgu.

[3] Sūdzības iesniedzējs informē, ka ir pieprasījis Medijam un Raksta autoram nekavējoties atsaukt minēto publikāciju un publicēt atvainošanos, ievieojot to tajā pašā redzamībā un sadaļā kā oriģinālo rakstu un nodrošināt tam iespēju publicēt savu viedokli TVNET platformā, bet Biedrībai tas pieprasa izvērtējumu par Raksta atbilstību Latvijas un ES normatīvajiem aktiem un, konstatējot pārkāpumus, piemērot Medijam normatīvajos aktos paredzētās sankcijas.

Sūdzības iesniedzējs informē, ka ja šīs prasības netiks izpildītas 14 dienu laikā, tas patur tiesības veikt tiesiskas darbības, pieprasot atbildību par goda un cieņas aizskaršanu, sabiedriskā labuma organizācijas darbības kavēšanu un sabiedrības interešu pārkāpumu.

[4] Sūdzības iesniedzējs pievieno VID 16.09.2025. lēmumu, ar kuru tam piešķirts sabiedriskā labuma organizācijas statuss šādās sabiedriskā labuma darbības jomās: cilvēktiesības un indivīda tiesību aizsardzība; pilsoniskas sabiedrības attīstība, kā arī atteikums piešķirt pieprasīto sabiedriskā labuma organizācijas statusu tādās darbības jomās kā izglītības veicināšana, vides aizsardzība, kultūras veicināšana.

[5] Atbilstoši Biedrības Statūtu 6.2. punktam Biedrības valde Sūdzību nosūtīja Medijam, aicinot izvērtēt tā rīcības atbilstību Ētikas kodeksam un sniegt Biedrībai skaidrojumu.

[6] Atbildes vēstulē Medijs uzsver, ka ir publicējis korektu viedokli, t.sk., ievērojot tiesību normas, ētikas kodeksā noteiktās normas, tāpēc nav pamata atsaukt to un atvainoties. Tāpat Sūdzībā nav identificēts neviens konkrēts Raksta teikums vai citāts, kurā būtu sniegta nepatiesa vai nomelnojoša informācija. Savukārt apstāklis, ka Sūdzības iesniedzējam nav patīkams kāds Rakstā izteikts viedoklis, nedod pamatu šāda viedokļa izplatīšanu ierobežot.

[7] Raksts vērtējams kā viedoklis, kas atspoguļo tā autora, publicista Toma Lūša personīgo vērtējumu, uzskatus un attieksmi pret notikumiem, kas bija raksta tapšanas pamatā. Publicistikai jeb viedokļu žurnālistikai, kuru žurnālistikas teorijā un praksē definē kā atsevišķu žanru, nav prasības būt objektīvai, jo tā atspoguļo autora personīgo skatījumu un attieksmi. Šim žanram raksturīga koncentrēšanās uz noteiktu tēmu vai parādību, analizējot to no autora subjektīvā skatpunkta, bieži izmantojot mākslinieciskus izteiksmes līdzekļus – ironiju, hiperbolas, metaforas u.tml.

Medijs norāda, ka Raksts jāvērtē kopumā – ņemot vērā tā saturu, jēgu, struktūru un publicēšanas vietu. Konkrētajā gadījumā Raksts publicēts medija www.tvnet.lv sadaļā "Viedokļi", kas skaidri norāda uz tā viedokļa formu, nevis faktoloģisku ziņu. Raksts sastāv no virsraksta, ievada un satura daļa. Virsrakstā "LŪSIS KOMENTĒ) Uzmanību: vēja generatori var tev pielīpināt krievijas naudu!", izmantojot mākslinieciskās izteiksmes formas (hiperbolu, humoru), tiek norādīts uz tēmu par vēja parkiem un iespējamu Krievijas dezinformācijas naratīvu izmantošanu sabiedriskajās aktivitātēs.

Raksta ievadā autors atsaucas uz Re:Baltica publicēto rakstu "Pret vēja parkiem – ar zārku, sazvērētības teorijām un Krievijas naratīviem", kurā analizētas pēdējos gados izveidoto aktivistu biedrību aktivitātes, to izmantotās sazvērētības teorijas, Krievijas naratīvi un cita veida dezinformācija.

Raksta saturā pausts viedoklis par dezinformācijas pieaugumu un tās izpausmēm, tostarp pievienots arī video par vēja parku (infraskaņas) ietekmi uz dzīvniekiem (bez faktoloģiska pamatojuma). Savukārt Sūdzības iesniedzējs savās publiskajās aktivitātēs izsakās līdzīgi, piemēram, <https://www.youtube.com/watch?v=YrgQlhB3bf8> 7.50 – 8.00 min, par ietekmi uz cilvēku veselību u.c. Vienlaikus Rakstā tieši norādīts: *"Protams, nekādā gadījumā nav tā, ka ikvienam, kas publiski iestājas pret vēja parkiem, krievija maksā naudu. Šādi pārmetumi būtu lieki un neprecīzi."* Tādējādi Rakstā neviens apgalvojums par Sūdzības iesniedzēja prettiesisku rīcību netiek izteikts.

Tajā pat laikā Sūdzības iesniedzējs aktīvu pozīciju par vēja parkiem pauž gan sociālajos tīklos (Facebook, tik tok u.c.), gan interneta vietnē www.youtube.com, publicējot desmitiem audiovizuālos materiālus, kuru mākslinieciskais noformējums un operatoru, montāžas un skaņas speciālistu u.c. ieguldījums liecina par būtisku finansiālu un profesionālu resursu piesaisti, piemēram, <https://vm.tiktok.com/ZNdWPF4tW/>. Balstoties uz Sūdzības iesniedzēja redzamo aktivitāti publiskajā telpā un diskusijās par vēja parku būvniecību, autora jautājuma formā izteiktie minējumi par finansējuma neskaidrībām vērtējami kā viedokļa izpausme, nevis fakti.

Medijs skaidro, ka publicista Toma Lūša sleja paredz personisku viedokļu paušanu, ievērojot redakcionālās neatkarības un satura kvalitātes principus un neparedz trešo personu iesniegtu viedokļu vai komentāru publicēšanu. Medijs skaidro, ka, ja turpmāk tiks gatavots analītisks materiāls, kurā Sūdzības iesniedzēja viedoklis būs būtisks, redakcija ar to sazināsies, lai to iekļautu.

[8] Komentējot Sūdzības iesniedzēja piesaukto Sabiedriskā labuma organizācijas statusu, Medijs skaidro, ka, neatkarīgi no juridiskā statusa, jebkura persona vai organizācija, kas publiski pauž viedokli un piedalās sabiedriskajā diskusijā, nevar būt pasargāta no mediju un sabiedrības vērtējuma vai komentāriem par savu publisko rīcību un paustajām idejām. Šāds mediju vērtējums ir demokrātiskas sabiedrības neatņemama sastāvdaļa un atbilst vārda brīvības principiem, kā arī mediju uzdevumam veicināt sabiedrisku diskusiju par sabiedrības interesēs esošiem jautājumiem.

[9] Biedrības valde Sūdzību, informāciju par Rakstu un Medija atbildi nodeva izskatīšanai Biedrības Ētikas padomei atbilstoši Biedrības Statūtu 6.1.1. punktam.

[10] Lai izslēgtu interešu konfliktu, TVNET pārstāvis Toms Ostrovskis atstata sevi no Sūdzības skatīšanas.

Ievērojot konstatēto, Ētikas padome secina:

[11] Nedz normatīvie akti, nedz Biedrības Statūti vai Ētikas kodekss nedod tai tiesības sniegt apstākļu juridisko vērtējumu un Raksta atbildību likumu normām. Biedrības Ētikas padome Rakstu un Sūdzībā norādīto vērtē atbilstoši Biedrības Ētikas kodeksa nosacījumiem.

[12] Ētikas padome piekrīt Medija argumentiem par viedokļa raksta formātu, satura pamatotību, sabiedrisko nozīmību un to, ka VID lēmums piešķirt organizācijām sabiedriskā labuma organizācijas statusu dažādās jomās, nevar būt iemesls medijiem atturēties informēt sabiedrību par to darbību.

[13] Iepriekšējā sēdē Ētikas padome jau sniedza atzinumu par Sūdzības iesniedzēja sūdzību par minēto Re:Baltica publicēto rakstu "Pret vēja parkiem – ar zārku, sazvērestības teorijām un Krievijas naratīviem", secinot, ka tajā nav Biedrības Ētikas kodeksa pārkāpumu (Atzinums Nr. 18/2025).

[14] Ievērojot secināto, Andrejs Mēters, Skaidrīte Lasmane, Anda Rožukalne, Baiba Liepiņa, Guntars Līcis, Kristers Pļešakovs, Raivis Spalvēns, Aleksandrs Mirlins balso, ka Medijs NAV pārkāpis Biedrības Ētikas kodeksu.

Ētikas padomē nolemts:

1. Medija rīcībā NAV konstatēti Biedrības Ētikas kodeksa pārkāpumi.
2. Lēmumu paziņot Sūdzības iesniedzējam un Medijam.
3. Lēmumu publicēt Biedrības interneta vietnē un izplatīt informāciju par to atbilstoši Biedrības Statūtu 6.6. punkta noteikumiem.